

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออก

FACTORS INFLUENCING THE EXCELLENCE OF THE ADMINISTRATION OF SMALL PRIMARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA IN EASTERN REGION

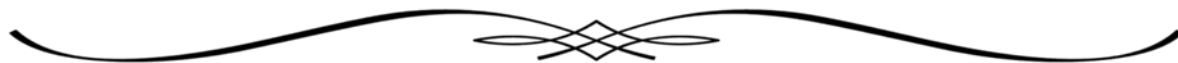
ฉวีวรรณ แผ้วตะคุ¹, รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก², ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ปันหนู³

Chaweewan Paewtaku¹, Sumet Ngamkanok², Sompong Panhoon

¹นิสิตปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Received : December 20, 2018

Revised : January 28, 2019

Accepted : March 15, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา/ตรวจสอบ/วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 160 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 640 คน ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าที่มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.939 – 0.973 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีองค์ประกอบสำคัญ คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู คุณภาพด้านการบริหารจัดการ และความพึงพอใจของผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย กระบวนการเรียนการสอน ทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยีและงบประมาณ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โครงสร้างองค์การ ลักษณะครูและบุคลากร ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน และบรรยากาศโรงเรียน

2. โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออก ที่พัฒนาตามสมมติฐาน มีความ

สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์ดังนี้ (χ^2/df) = 2.10, GFI = 0.96, AGFI = 0.92, SRMR = 0.019, RMSEA = 0.042

3. อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) อิทธิพลทางตรง คือ กระบวนการเรียนการสอนและโครงสร้างองค์การมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76 และ 0.24 ตามลำดับ (2) อิทธิพลทางอ้อม คือ ทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยีและงบประมาณ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และลักษณะครูและบุคลากรมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.68, 0.53 และ -0.25 ตามลำดับ (3) อิทธิพลรวม คือ กระบวนการเรียนการสอน ทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยีและงบประมาณ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โครงสร้างองค์การ และลักษณะครูและบุคลากรมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76, 0.52, 0.40, 0.24 และ -0.19 ตามลำดับ

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีอิทธิพล/ความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียน/โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

The objective of this research was to study factors influencing the excellence of the administration small primary school under the Office of Primary Educational Service Area in Eastern Region. The samples were 160 small primary schools. The informants were including 640 administrators and teachers, chosen by a cluster random sampling. The research instrument was rating scale questionnaire with a reliability coefficient ranged from 0.939 to 0.973. Data were analyzed by computer program.

The research results were as follows :

1. The excellence of the administration in small primary school depended on quality of learners, quality of teachers, quality of management and satisfaction of colleagues and stakeholders. Factors influencing the excellence of the administration in small primary school consisted of teaching and learning processes, resources / technology and budget, executive leadership, organizational structure, teacher and personal characteristics, school-communities cooperation and school atmosphere.

2. Linear structural relationship model of factors influencing the excellence of the administration small primary school under the Office of Primary Educational Service Area in Eastern Region which was developed based on assumptions has index of the goodness of fit with the empirical data as (χ^2/df) = 2.10, GFI = 0.96, AGFI = 0.92, SRMR = 0.019, RMSEA = 0.042.

3. Direct effects, indirect effects and total effects were factors influencing the excellence of the administration small primary school under the Office of Primary Educational Service Area in Eastern Region. According to the coefficient values, they ranked from large to small, respectively. (1) The direct effects consisting of teaching -learning process and organizational structure factors provided the coefficients of 0.76 and 0.24, respectively. (2) The indirect effects consisting of resources/technology and budget, executive leadership, teacher and personal characteristics provided the coefficients of 0.68, 0.53 and -0.25, respectively. (3) The total effects consisted of teaching and learning processes, resources / technology and

budget, executive leadership, organizational structure and teacher and personal characteristics provided the coefficient of 0.76, 0.52, 0.40, 0.24 and -0.19, respectively.

Keywords : Factors Influencing / Excellence of School Management / Small Primary Schools /

ภูมิหลัง

จากแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากจำนวนเด็กเกิดน้อยลงและผู้ปกครองส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพสูงกว่า ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ และจากการสำรวจความคิดเห็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ (1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ครูไม่ครบชั้น ไม่ครบวิชาเอก การละเลยการรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล การจัดการเรียนการสอนแยกรายวิชาทำให้ขาดการบูรณาการ และครูมีภาระงานอื่นมากมีเวลาสอนน้อย (2) ด้านการบริหารจัดการ คือ คณะกรรมการสถานศึกษายังมีส่วนร่วมน้อย ขาดการวางแผนพัฒนาโรงเรียน ขาดการประเมินผลตนเองและการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีที่ชัดเจน (3) ด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา คือ โรงเรียนขนาดเล็กลงทุนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า [1] ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กหลายแนวทาง ได้แก่ การเพิ่มงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวให้กับนักเรียน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เร่งรัดพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก การส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เป็นต้น ในการยุบโรงเรียนขนาดเล็กเป็นเรื่องค่อนข้างยาก ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องมีนโยบายและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถคงอยู่อย่างมีคุณภาพ

การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มี “ความเป็นเลิศ” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “คุณภาพ” สามารถทำได้ไม่ยากนัก ซึ่ง อารุง จันทวานิช [2] ได้กล่าวว่ารหัสประกอบของโรงเรียนคุณภาพต้องเป็นโรงเรียนที่มีสังคมบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมด้านทรัพยากรวัสดุ/เทคโนโลยี/งบประมาณ และทรัพยากรด้านบุคคล สามารถจัดการศึกษาในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน และได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข จากการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อกำหนดอนาคตโรงเรียนขนาดเล็กของประเทศไทยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [3] พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง มีความรู้ ความสามารถ ได้รับการยอมรับจากคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เป็นผู้ประสานความร่วมมือที่ดี ครูมีความมุ่งมั่นในการสอน มีจิตวิญญาณ มีความเสียสละ พัฒนาตนเอง มีความสามัคคี ทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และใช้กระบวนการบริหารจัดการโดยใช้กระบวนการบริหารคุณภาพ (PDCA) ผ่านระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ Kirk and Jones [4] ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ 7 ประการของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือ (1) ภารกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน (2) มีความคาดหวังสูงสำหรับความสำเร็จ (3) ความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอน (4) เปิดโอกาสในการเรียนรู้และเวลาในการทำงาน (5) สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ (6) ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างบ้านและโรงเรียน และ (7) มีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นประจำ รวมถึง De Waal [5] ได้เสนอองค์ประกอบ 4 กลุ่มพื้นฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง ได้แก่ (1) เน้นการให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบสนองต่อปัจจัยภายนอก (2) โครงสร้างองค์การอันประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ตัว คือ การออกแบบองค์การ ยุทธศาสตร์ การจัดการกระบวนการ และเทคโนโลยี (3) วัฒนธรรมองค์การที่ประกอบด้วย 3

ตัว ได้แก่ ภาวะผู้นำ การจัดการกับปัจเจกบุคคล กำหนดบทบาทที่เหมาะสม และวัฒนธรรม (4) พฤติกรรมของสมาชิกในองค์การ โดยการเน้นการให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบสนองต่อปัจจัยภายนอก จะเป็นปัจจัยที่กำหนดโครงสร้างองค์การ นอกจากนี้ Indicators of Effective Practice (School) [6] ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดของการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ การพัฒนาครูผู้มืออาชีพ ครอบครัวยุทธศาสตร์และการเรียนรู้ การวางแผนหลักสูตร การประเมินและการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ชุมชนโรงเรียน จากแนวความคิดดังกล่าวสามารถนำมากำหนดองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศได้

การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนได้มีการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อรับรางวัลโรงเรียนพระราชทานโดยจัดขึ้นเพื่อมอบให้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาดีเด่น ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กสามารถเข้ารับการคัดเลือกเพื่อรับรางวัลนี้ได้ โดยรางวัลนี้เริ่มมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2506 นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายส่งเสริมโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ โดยคัดเลือกโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศและประสบผลสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อยกย่องและประกาศเกียรติคุณ รวมถึงการที่มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ทำให้เรามีโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีคุณภาพสามารถเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนขนาดเล็กอื่นๆ ได้

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาด้านคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบัน ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการนำข้อมูลมาศึกษาวิจัยและเมื่อดูผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขึ้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2560 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าทุกภูมิภาค ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์ได้องค์ประกอบในการวิจัย ดังนี้ (1) ความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (3) กระบวนการเรียนการสอน (4) บรรยากาศโรงเรียน (5) โครงสร้างองค์การ (6) ลักษณะครูและบุคลากร (7) ทรัพยากรวัสดุเทคโนโลยี และงบประมาณ และ (8) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความตรงโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ (1) โรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ปีการศึกษา 2557-2559 (2) โรงเรียนพระราชทานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2550-2559 และ/หรือ (3) โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (2554-2558) ระดับดีขึ้นไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมจำนวน 437 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 160 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Informant) คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนละ 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 640 คน มาจากการ

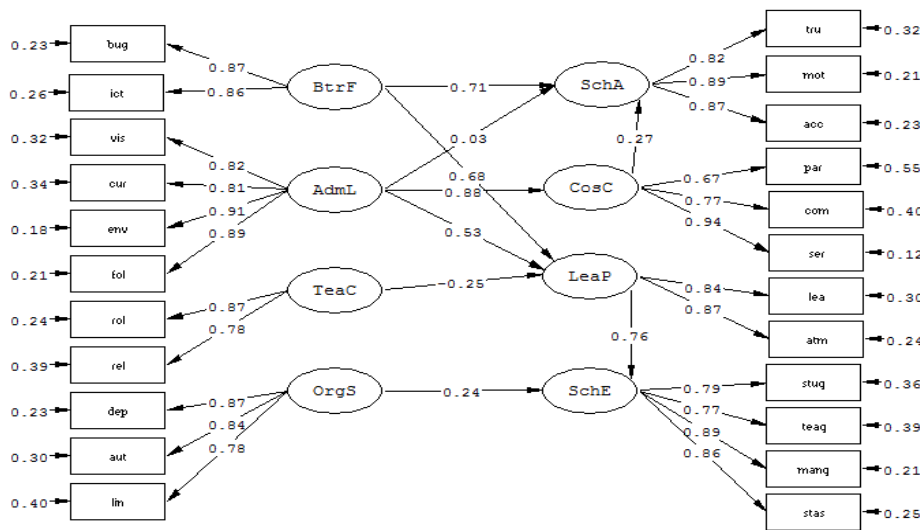
สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป โดยลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) มีข้อความคำถาม 2 ข้อ ประเด็นข้อความ ได้แก่ เพศ และตำแหน่ง ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวน 29 ข้อ ประเด็นข้อความ ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู คุณภาพด้านการบริหารจัดการ และความพึงพอใจของผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวน 118 ข้อ ประเด็นข้อความ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร กระบวนการเรียนการสอน บรรยากาศโรงเรียน โครงสร้างองค์การ ลักษณะครูและบุคลากร ทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยี และงบประมาณ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (index of item objective congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.60–1.00 [7] นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) จำนวน 15 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 60 ฉบับ และนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก มีค่าอยู่ระหว่าง 0.272-0.916 และค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach [8] ได้ค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.939–0.973 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และส่งถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามคืนและนำมาตรวจสอบจำนวนแบบสอบถามและความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ สำหรับโรงเรียนที่ผู้วิจัยยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยได้ส่งไปรษณียบัตรด่วน (EMS) จนได้ข้อมูลครบคิดเป็นร้อยละ 100 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น และการแจกแจงของตัวแปรที่นำมาศึกษา ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (pearson's product moment correlation coefficient $t: r$) ค่าสถิติของ Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) และค่าสถิติของ Bartlett's test of sphericity การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (goodness of fit measures) โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis (CFA) และเส้นทางอิทธิพล (Path Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จากการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้ คือ (1) โมเดลการวัดความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) พบว่ามีค่า (χ^2/df) = 1.12 , p-value=0.325, GFI=1.000, AGFI=0.99, SRMR=0.0069 และค่า RMSEA= 0.014 (2) โมเดลการวัดภาวะผู้นำของผู้บริหาร (AdmL) พบว่ามีค่า (χ^2/df)= 0.33 , p-value=0.717, GFI=1.000, AGFI=1.000, SRMR=0.002 และค่า RMSEA = 0.000 (3) โมเดลการวัดกระบวนการเรียนการสอน (LeaP) พบว่ามีค่า (χ^2/df) = 2.72 , p-value=0.099, GFI=1.000, AGFI=0.99, SRMR=0.025 และค่า RMSEA=0.052 (4) โมเดลการวัดบรรยากาศโรงเรียน (SchA) พบว่ามีค่า (χ^2/df)= 0.000 ,p-value=1.000, และค่า RMSEA=0.000 (5) โมเดลการวัดโครงสร้างองค์การ (OrgS) พบว่ามีค่า (χ^2/df)= 0.000 , p-value=1.000, และค่า RMSEA=0.000 (6) โมเดลการวัดลักษณะครูและ

บุคคลากร (TeaC) พบว่ามีค่า (χ^2/df)= 0.000 , p- value=1.000, และค่า RMSEA=0.000 (7) โมเดลการวัดทรัพยากรวัสดุ/เทคโนโลยีและงบประมาณ (BtrF) พบว่ามีค่า (χ^2/df)= 2.01 , p- value=0.156, GFI=1.000, AGFI=0.99, SRMR= 0.026 และค่า RMSEA=0.040 (8) โมเดลการวัดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน (CosC) พบว่ามีค่า (χ^2/df)= 0.000 , p- value=1.000, และค่า RMSEA=0.000 จากการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวัดทุกโมเดลมีค่าสถิติผ่านเกณฑ์การพิจารณาทุกค่า แสดงว่าโมเดลมีความตรงและสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกโมเดล

2. ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย พบว่า มีค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 415.42 มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value) เท่ากับ 0.000 ซึ่งค่า p-value ต่ำกว่าเกณฑ์การพิจารณา คือ 0.05 ซึ่งอาจแปลความหมายได้ว่าโมเดลไม่มีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เพราะการใช้ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เป็นค่าสถิติทดสอบวัดความสอดคล้องกลมกลืนนั้น ขึ้นอยู่กับขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่กว่า ก็จะทำให้ค่าไค-สแควร์ (χ^2) สูงมากจนอาจทำให้สรุปผลไม่ถูกต้องได้ [9] [10] ทั้งนี้ Schumacker and Lomax กล่าวว่า การทดสอบด้วยสถิติไค-สแควร์ (χ^2) นั้นถือว่าเป็น Measure of badness - of - fit ดังนั้นจึงควรพิจารณาจากค่าสถิติอื่นๆ ด้วย ซึ่งพบว่าค่าสถิติที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณา คือ มีสัดส่วนค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระ (χ^2/df) เท่ากับ 2.46 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.95 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.91 ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน (SRMR) เท่ากับ 0.022 ค่าดัชนีรากที่สองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.048 ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพประกอบ 1

Chi-Square=415.42, df=169, P-value=0.00000, RMSEA=0.048

ภาพประกอบ 1 โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับโมเดลการวิจัย

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (1) อิทธิพลทางตรง คือ ปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน (Leap) และปัจจัยโครงสร้างองค์กร (OrgS) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76 ,0.24 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ

(2) อิทธิพลทางอ้อม คือ ปัจจัยทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยีและงบประมาณ (BtrF) ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน (LeaP) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับปัจจัย 0.68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร (AdmL) ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน(LeaP) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยลักษณะครูและบุคลากร (TeaC) ส่งผ่านปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน (LeaP) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -0.25 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ (3) อิทธิพลรวม เรียงตามลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน(LeaP) ปัจจัยทรัพยากรวัสดุ/เทคโนโลยีและงบประมาณ (BtrF) ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร (AdmL) ปัจจัยโครงสร้างองค์กร (OrgS) และปัจจัยลักษณะครูและบุคลากร (TeaC) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.76, 0.52, 0.40, 0.24 และ -0.19 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

1.1 ความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) พบว่า คุณภาพด้านการบริหารจัดการ (manq) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม และผลการดำเนินการที่คาดหวังของโรงเรียนอย่างชัดเจน มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์และนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ มีการวางระบบการประกันคุณภาพภายใน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจุบัน มีการบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส สอดคล้องกับเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2559-2560 [11] กล่าวว่าคุณลักษณะของการดำเนินการที่เป็นเลิศคือผลลัพธ์ด้านการนำองค์กรและการกำกับดูแลองค์กร

1.2 น้ำหนักองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก พบว่า

1.2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (AdmL) พบว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (env) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการให้กับครูและนักเรียน มีการวางแผนการนิเทศภายในชั้นเรียน ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Krug [12] ได้กล่าวว่าการปฏิรูปภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 5 ประการ คือ การกำหนดพันธกิจ การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

1.2.2 กระบวนการเรียนการสอน (LeaP) พบว่า การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (atm) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมีการจัดอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่างๆ มั่นคง ปลอดภัย และมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ ครูมีการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ช่วยเหลือผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับ ศิริกาญจน์ จันทร์เรือง [13] ได้กล่าวถึงสิ่งที่ครูควรปฏิบัติในการสร้างบรรยากาศที่ดีสำหรับผู้เรียน คือ มีการสร้างบรรยากาศในทางบวก ให้ความสนใจผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียน มีการกระตุ้นผู้เรียนโดยการใช้ลักษณะท่าทาง รู้จักผู้เรียนทุกคนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักตัวครู มีการเสริมแรงทางบวกให้กับผู้เรียน มีการจัดระเบียบชั้นเรียนให้เหมาะสม และมีการสร้างบรรยากาศทางกายภาพในห้องเรียนให้เหมาะสม

1.2.3 บรรยากาศโรงเรียน (SchA) พบว่า ความยอมรับนับถือ (acc) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการให้ครูและบุคลากรให้การยอมรับในความรู้ ความสามารถซึ่งกันและกันและโรงเรียนได้รับการยอมรับในการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผู้บริหารและชุมชน สอดคล้องกับ Caldwell and Spinks [14] กล่าวว่า การยอมรับนับถือควรเกิดขึ้นกับครูกับนักเรียนเพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิผล

1.2.4 โครงสร้างองค์การ (OrgS) พบว่า อำนาจหน้าที่ (aut) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดองค์การสามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีการกำหนดบทบาท หน้าที่และขอบข่ายงานที่ชัดเจน รวมถึงมีการสื่อสารแบบสองทางระหว่างผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับปีติชาย ต้นปีติ [15] ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างองค์การมีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่เป็นเลิศขององค์การ เพราะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ของอำนาจหน้าที่ ลักษณะงาน รวมทั้งการประสานงานและการสื่อสารภายในองค์การ

1.2.5 ลักษณะครูและบุคลากร (TeaC) พบว่า ความผูกพันต่อองค์การ (rel) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหาร และครูมีความภาคภูมิใจในอาชีพครู มีความตั้งใจในการทำงาน มุ่งปฏิบัติงานสู่ความสำเร็จของโรงเรียนและยอมรับในมาตรฐานการปฏิบัติงานที่หน่วยงานกำหนด มีความผูกพันต่อองค์การที่ครูแสดงออกมาให้เห็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งระหว่างครูกับโรงเรียนกับวิชาชีพกับการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ Steers [16] ได้กล่าวว่า ตัวแปรที่มีผลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์การ คือ ความสามารถในการรักษาคนไว้ด้วยความผูกพัน ทำให้เป็นคนที่มีความสนใจอย่างจริงจังต่อเป้าหมาย ค่านิยม และวัตถุประสงค์ขององค์การ เต็มใจที่จะทุ่มเทพลังในการทำงานเพื่อองค์การจะได้บรรลุเป้าหมาย

1.2.6 ทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยีและงบประมาณ (BtrF) พบว่าสื่อและเทคโนโลยี (ict) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมีการวางแผน จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยี จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียน รวมถึงการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีของครู สอดคล้องกับ พัฒนะ สีหามู [17] ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนมีการจัดวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนนวัตกรรมที่โรงเรียนได้คิดค้นขึ้นอย่างเพียงพอ และทันสมัย สามารถใช้ในการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

1.2.7 ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน (CosC) พบว่าการสื่อสาร (com) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง มีการเยี่ยมบ้าน มีการรายงานให้ผู้ปกครองทราบความก้าวหน้าทางการเรียนและความสำเร็จของผู้เรียน รวมถึงมีการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนในรอบปีที่ผ่านมาให้ชุมชนทราบ สอดคล้องกับ Lyons, Robbins, and Smith [18] ได้กล่าวว่าหลักสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียนคือพยายามเข้าถึงผู้ปกครองทุกคนโดยการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง และการดึงผู้ปกครองเข้ามาส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

2. การตรวจสอบความตรงโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 ปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน (LeaP) ส่งผลทางตรงต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยกระบวนการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับอรุณ จันทวานิช [2] ได้กล่าวถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จของกระบวนการเรียนรู้ คือครูจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ให้ผู้เรียนคิดเองและปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผล นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ [19] ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2.2 ปัจจัยทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยี และงบประมาณ (BtrF) ส่งผลทางอ้อมต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) โดยส่งผ่านปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน (LeaP) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยีและงบประมาณเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญศรี พันปี [20] ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พบว่าโรงเรียนควรมีการเบิก-จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการที่กำหนด

2.3 ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร (AdmL) ส่งผลทางอ้อมต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) โดยส่งผ่านปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน (LeaP) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารจำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง [21] ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน : การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงต่อตัวแบบ ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารจำเป็นต้องมีการนิยามและการสื่อสารเป้าหมายร่วม การกำกับติดตาม การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ และช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ผู้บริหารมีทักษะและความสามารถในการเชิงภาวะผู้นำทางวิชาการในการใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 ปัจจัยลักษณะครูและบุคลากร (TeaC) ส่งผลทางอ้อมต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) โดยส่งผ่านปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน (LeaP) แสดงให้เห็นว่าครูและบุคลากรต้องมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย โดยที่ครูและบุคลากรมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของโรงเรียน มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมกิต บุญยะโพธิ์ [22] ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นภาระงานหลักของครู ครูจำเป็นต้องมีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตร มีการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัยหลากหลาย กระตุ้นความคิดของผู้เรียน ให้ความร่วมมือและประสานกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานภายนอก

2.5 ปัจจัยโครงสร้างองค์การ (OrgS) ส่งผลทางตรงต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) แสดงว่าโรงเรียนจำเป็นต้องมีการกำหนดขอบข่ายภารกิจของงานและแบ่งงานให้มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการประชุม การกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานตามที่มอบหมาย มีคำสั่งมอบหมายงานพร้อมหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการสื่อสารแบบสองทาง มีสายการบังคับบัญชาในโรงเรียนที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพร ไชยตา [23] ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยโครงสร้างองค์การส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การที่องค์การมีการมอบหมายงานชัดเจนตามความถนัด ความสามารถ ความสนใจ รวมถึงทุกคนมีความพอใจและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

3. วิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

3.1 อิทธิพลทางตรง พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง 2 ปัจจัย เรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย คือ ปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน (LeaP) และปัจจัยโครงสร้างองค์การ (OrgS) จากข้อค้นพบชี้ให้เห็นว่าปัจจัยกระบวนการเรียนการสอนมีอิทธิพลทางตรงที่สำคัญที่สุดต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) คือ โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการจัดบรรยากาศการเรียนรู้เชื่อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรเทพ เนียมหัตถ์ [24] ได้ศึกษาเรื่องข้อเสนอเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการเรียนการสอนส่งผลทางตรง ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่ม วิชาอื่นๆ ใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและหลากหลาย การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้เองด้วยกระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่ม รวมถึงสัมฤทธิ์ กางเพ็ง [21] ศึกษาวิจัยพบว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงประสิทธิผลของโรงเรียนในเรื่องของการจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย การเน้นกระบวนการคิด การจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้อง และการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 อิทธิพลทางอ้อมพบว่าปัจจัยทรัพยากรวัตถุ เทคโนโลยีและงบประมาณ (BtrF) และปัจจัยภาวะผู้นำของ ผู้บริหาร(AdmL) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) โดยปัจจัย ทรัพยากรวัตถุ เทคโนโลยีและงบประมาณมีค่าอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดเมื่อส่งผ่านปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน คือในเรื่อง ของงบประมาณ สื่อและเทคโนโลยี มีความสำคัญที่โรงเรียนต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารการเงินและงบประมาณที่ มุ่งเน้นประสิทธิภาพของการจัดการงบประมาณอยู่เสมอ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อรองรับการจัดสรรงบประมาณ การ สร้างแผนงาน/โครงการในรอบปีงบประมาณ และนำไปปรับปรุงแก้ไขการใช้งบประมาณในปีต่อไป มีการพัฒนาสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับอรุณ จันทวานิช [2] ที่กล่าวถึงองค์ประกอบการ เป็นโรงเรียนคุณภาพตามกรอบแนวคิดในมิติองค์ประกอบเชิงระบบว่าทรัพยากรวัตถุ เทคโนโลยี และงบประมาณ ในเรื่อง ของลักษณะของโรงเรียนทางกายภาพได้มาตรฐานหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น สื่อ/อุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัย แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนหลากหลาย และงบประมาณมุ่งเน้นผลงานส่งผ่านกระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และ การประกันคุณภาพการศึกษาสู่ผลผลิต/ผลลัพธ์ของโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย ผู้เรียน โรงเรียนและชุมชน

3.3 อิทธิพลรวมพบว่าปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน (LeaP) ปัจจัยทรัพยากรวัตถุเทคโนโลยีและงบประมาณ (BtrF) ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร (AdmL) ปัจจัยโครงสร้างองค์การ (OrgS) และปัจจัยลักษณะครูและบุคลากร (TeaC) มีอิทธิพลรวมต่อความเป็นเลิศของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (SchE) โดยปัจจัยกระบวนการเรียนการสอนมี ค่าอิทธิพลรวมสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนา สีหามู [17] พบว่า ปัจจัยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดสิ่งแวดล้อมและสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ขนาดเล็ก อีกทั้ง NSW Department of Education. [25] ได้กล่าวว่าความเป็นเลิศของโรงเรียนมีองค์ประกอบสำคัญของการ ปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงสามขอบเขต คือ การเรียนรู้ การเรียนการสอนและการนำ ในเรื่องของความเป็นเลิศในการเรียน การสอน ครูควรจัดการสอนที่มีคุณภาพและมีความเป็นผู้นำ สร้างโอกาสการเรียนรู้และเน้นการมีส่วนร่วม มีกลยุทธ์ในการ สอน มีการวัดและประเมินผล มีการวางแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง และครูมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและช่วยเหลือนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เพื่อให้ผลการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในเรื่องของคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู คุณภาพด้านการ บริหารจัดการ และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก ในเรื่องของการจัดบรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. จากการที่ศึกษาวิจัยพบว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอน และ ทรัพยากรวัตถุ เทคโนโลยีและงบประมาณ มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งและอันดับสอง ดังนั้นผู้บริหารควรจัดหางบประมาณ สื่อเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อการจัดการ

เรียนการสอนและสอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะประเด็นที่ควรนำไปทำวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในปัจจุบัน การพัฒนารูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบ การประเมินและการเผยแพร่รูปแบบโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาหรือจำแนกตามประเภทสถานศึกษา
2. ควรมีการทำวิจัยระยะยาว (Longitudinal study) เพื่อสร้างโมเดลจากผลการวิจัยเปรียบเทียบกับโมเดลเชิงทฤษฎี โดยนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางดำเนินการ เช่น ปัจจัยกระบวนการเรียนการสอน ปัจจัยทรัพยากรวัสดุ เทคโนโลยีและงบประมาณ ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] สมเดช สีแสง. (2552). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู*, 17 (92), 47-51.
- [2] อารุง จันทวานิช. (2547). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาการศึกษาสู่...โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- [4] Kirk, D. J. & Jones, T. L. (2004). *Effective Schools*. Pearson Inc. 19500 Bulverde Rd San Antonio, TX 78259. Retrieved from https://images.pearsonassessments.com/images/tmrs/tmrs_rg/EffectiveSchools.pdf?WT.mc_id= TMRS_Effective_Schools.
- [5] De Waal, A. A. (2007). *The Characteristics of High Performance Organization. Business Strategy Series*. vol. 8, No. 3 pp. 179-185. Emerald Group Publishing Limited.
- [6] *Indicators of Effective Practice (School)*. (2010). Retrieved from http://www.centerii.org/handbook/Resources/Appendix_all_together.pdf.
- [7] พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- [8] Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Harper & Row Publishers.
- [9] Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling* (3rd ed.). New York: Taylor and Francis Group, LLC.
- [10] Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equations Modeling* (2nd ed.). New York : The Guilford Press.
- [11] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2559-2560*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- [12] Krug, R.E. (1992). *Leadership and Performance Beyond Expectations*. New York : Free Press.

- [13] ศิริกาญจน์ จันทร์เรือง (2543). *การเพิ่มประสิทธิผลการเรียนการสอน*. เชียงใหม่ : คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- [14] Caldwell, B.J. & Spinks, J.M. (1990). *The Self – Managing School : Administrative Science Quarterly*. London : Taylor and Francis (Mimeographed).
- [15] ปิติชาย ต้นปิติ. (2547). *การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงระบบที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [16] Steers, R. M. (1977). *Organization Effectiveness : A Behavioral View*. Santa Monica, California : Goodyear Publishing.
- [17] พัฒนะ สีหามุ. (2553). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- [18] Lyons, P., Robbins, A., & Smith, A. (1983). *Involving Parents : Handbook for Participation in School*. Michigan : The High. Scope Press.
- [19] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : วิทีซีคอมมิวนิเคชั่น.
- [20] เจริญศรี พันปี. (2553). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [21] สัมฤทธิ์ กางเพ็ง.(2551). *ปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน : การพัฒนาและการตรวจสอบความตรงต่อตัวแบบ*. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [22] สมกิต บุญยะโพธิ์. (2555). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [23] พิมพ์ ไชยดา. (2552). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก*. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [24] วีรเทพ เนียมหัตถ์. (2553). *ข้อเสนอเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [25] NSW Department of Education. (2017). *School Excellence Framework*. Retrieved from <https://education.nsw.gov.au/policy-library/related-documents/school-excellence-framework-version-2.pdf>.